

М. Р. ДЖЕЙМС
ЗАГУБЕНИ ДУШИ

Превод от английски: Александра Велева, 1991

chitanka.info

Доколкото си спомням, беше през септември 1811 година, когато една пощенска кола спря пред вратата на имението Осуърби в самото сърце на Линколншър. Малкото момче, което беше единственият пътник, скочи от колата веднага, щом тя спря, и докато още звънеше и чакаше да му отворят вратата, започна да изучава с изключително любопитство всичко наоколо. Това, което видя, беше голяма квадратна къща от червени тухли, строена по времето на кралица Анна, с портал, издигнат върху каменни колони в по-чистия класически стил от 1790-а и с множество високи и тесни прозорци, чиито малки стъкла бяха здраво обрамчени от бели черचेвета. Фасадата бе украсена с фронтон, по средата на който имаше кръгъл прозорец. Отляво и отдясно две странно остъклени и крепящи се също на колони галерии свързваха къщата с крилата ѝ. Явно, че там се помещаваха оборите и канцелариите. Върху сградите на двете крила имаше по един орнаментален купол с позлатен ветропоказател.

Залезът хвърляше светлината си върху къщата и прозорците ѝ проблясваха в безброй огънове. Пред имението се простираше равнинна площ, цялата обрасла с дъбове и оградена с борове, които се открояваха върху вечерния небосвод. Часовникът на църковната кула, скрита сред дърветата в края на парка и чието златно петле-ветропоказател единствено отразяваше светлина, отброи шестия час и вятърът пое и разнесе мекия му звук. Като цяло впечатлението беше приятно, макар да навя на момчето, застанало на портала в очакване да се отвори вратата, вечерната меланхолия, характерна за настъпващата есен.

Пощенската кола бе докарала момчето от Уоруикшър, където преди шест месеца то бе загубило всичките си близки. Дойде да живее в Осуърби благодарение на щедрот предложение на по-възрастния си братовчед г-н Абни. Поканата бе съвсем неочаквана, тъй като всички, които познаваха поне малко г-н Абни, бяха с впечатлението, че е твърде неприветлив отшелник и появата на малкото момче в улегналото му домакинство би била най-малко неподходяща. В действителност хората не знаеха почти нищо за нрава и заниманията на г-н Абни. Някой бе чул професора по гръцки от Кеймбридж да казва, че няма човек, който да е запознат по-добре с религиозните вярвания на късните езичници от собственика на имението Осуърби. Несъмнено библиотеката му съдържаше всички достъпни за онова

време книги, свързани с Мистериите, орфическите поеми, култа към бог Митра и неоплатонистите. В облицования с мрамор вход на къщата се издигаше чудесна скулптурна група, която показваше как Митра посича бика и беше докарана от собственика с цената на много разноски направо от Леванта. В дописка до „Списание за джентълмени“ той бе описал групата и бе публикувал забележителна серия от статии върху суеверията на римляните от ранната империя в „Критически музей“. С една дума, славеше се като човек, изцяло погълнат от книгите си, поради което и голямото учудване на съседите му, че изобщо е чул за осиротелия си братовчед Стийвън Елиът, да не говорим за поканата му да живее с него в Осуърби.

Нямаше никакво съмнение обаче, че независимо от очакванията на съседите г-н Абни, високият, слаб отшелник, имаше намерение да даде топъл прием на братовчед си. В момента, когато входната врата се отвори, той изхвърча от кабинета си, като потриваше ръце с явно удоволствие.

— Как си, момчето ми? Как си? На колко си години? — питаше той. — Не си много уморен, нали? Надявам се, че пътуването няма да ти попречи да вечеряш?

— Не, господине, благодаря ви — отвърна младият Елиът, — чувствам се отлично.

— Това се казва добро момче — продължаваше г-н Абни. — Та на колко си години, момчето ми?

Този въпрос, зададен два пъти в първите мигове на срещата им, прозвуча малко странно.

— На следващия си рожден ден ще навърша дванайсет, господине — отвърна Стийвън.

— А кога ти е рожденият ден, мойто момче? На единайсети септември, нали? Това е чудесно, това е повече от чудесно. Дотогава има почти цяла година, нали? Много обичам да си записвам тези неща, ха-ха-ха! Сигурен ли си, че ще станеш на дванайсет? Ама абсолютно сигурен?

— Да, абсолютно съм сигурен.

— Добре, добре, миличък. Паркс, заведи го в стаята на г-жа Бънч, нека вечеря — чай и всичко необходимо.

— Да, господине — отвърна сериозният Паркс и поведе Стийвън към долните помещения.

Г-жа Бънч беше най-непретенциозното и мило същество, което Стийвън срещна през първата си вечер в Осуърби. Тя го накара да се почувства напълно у дома си — само след четвърт час те бяха вече големи приятели и такива си останаха до края. Г-жа Бънч беше родена в тази област петдесет и пет години преди пристигането на Стийвън, а пребиваването ѝ в имението датираше отпреди двайсетина години. Следователно, ако някой познаваше добре движението в къщата и околността, това беше г-жа Бънч, а тя споделяше на драго сърце всичко, което знаеше.

Несъмнено, около имението и градините имаше безброй неща, които Стийвън, по природа любопитен и склонен към всякакви приключения, умираше от нетърпение да научи. „Кой е построил храма в края на вишневата алея? Кой е старецът на портрета на стълбището, седнал на масата и положил ръка върху нечий череп?“ Тези и много други подобни неизвестни бяха осветлени благодарение на изключителните интелектуални способности на г-жа Бънч. Естествено останаха и въпроси, които не бяха напълно задоволително разяснени.

Една ноемврийска вечер Стийвън седеше край камината в стаята на икономката и размишляваше върху обкръжението си.

— Добър човек ли е г-н Абни и ще отиде ли на небето? — попита внезапно той с онази характерна за децата увереност, че възрастните могат да разрешават и проблемите, които ние, възрастните, обикновено оставяме на по-висши съдници.

— Добър ли? Как да не е, мило момче! — възкликна г-жа Бънч. — Господарят е най-добрият човек, когото съм срещала! Не съм ли ти разказвала за момченцето, което прибра от улицата, ама направо от улицата, преди седем години? А за момиченцето, което взе на втората година от моето идване тук?

— Не, разкажете ми за тях, г-жа Бънч — ама сега, веднага!

— Добре — каза г-жа Бънч, — за малкото момиченце не си спомням много. Знаем, че господарят я доведе един ден, като се прибираще от разходка, и заповяда на г-жа Елис, тогавашната икономка, да се грижи за нея. Горкото дете, не носеше нищо със себе си, нищичко си нямаше — самото то ми го каза — и прекара у нас около три седмици, май толкова беше. И после, дали имаше циганска кръв или знам ли какво, но една сутрин изчезна, ей така, изпари се от

легло то си още преди да се събудим и оттогава ни вест, ни кост от нея. Господарят, ама как се разтревожи! Претърсиха дъното на всички езера наоколо, а пък на мене до ден-дневен ми се чини, че тръгна нанякъде с циганите. Пееха те тогава, огласяха с песни нощта около час преди да изчезне. Паркс пък твърдеше, че цял следобед я викали от гората. Боже, боже, странно дете беше, нищо не говореше, но аз много се привързах към нея — една такава кротичка, просто да се чудиш.

— А с момченцето какво стана? — разпитваше Стийвън.

— И то, горкичкото! — въздъхна г-жа Бънч. — Чужденче беше, Джовани се казваше. Пристигна един зимен ден с латерната си, шляеше се нагоре-надолу и дрънкаше с нея. Господарят веднага го покани, попита го отде иде, на колко е години, как преживява, къде са родителите му, има ли роднини... Мило все тъй го питаше... Но и с него не му провървя. Не можеш им хвана края на тия чуждоземни племена, тъй ми се чини на мене, защото и Джовани изчезна една сутрин, досущ като момиченцето. Защо си тръгна и къде отиде — чудихме се повече от година. Не си взе дори латерната — ей я там на лавицата.

Стийвън прекара остатъка от вечерта, подлагайки на кръстосан разпит с най-разнообразни въпроси г-жа Бънч, като през цялото време се опитваше да изтръгне някаква мелодийка от латерната.

Тази нощ сънува странен сън. В края на коридора на последния етаж на къщата, където се намираще спалнята му, имаше една неизползваема баня. Държаха я заключена, но горната част на вратата беше остъклена и тъй като муселиновите завески, които някога я покриваха, бяха отдавна изчезнали, можеше да се надникне вътре и да се види чугунената вана, вградена в стената отдясно с преднича към прозореца.

През нощта, за която говоря, Стийвън се бе озовал, или поне така му се стори, пред остъклената врата и надничаше вътре в банята. Луната грееше през прозореца и той се взираше в някакъв силует, легнал във ваната.

Описанието на това, което бе видял, ми напомня много на нещо, преживяно от самия мен в подземията на църквата „Св. Майкъл“ в Дъблин, прочути със зловещата си слава да запазват от разложение оставените там в продължение на векове трупове. Една фигура, неописуемо слаба и трогателна, прашна, с оловносив цвят, улица в

нещо като покров... Тънките устни изкривени в някакъв ужасяващ намек за усмивка, ръцете — плътно притиснати там, където е сърцето...

Както я гледал, изведнъж дочул далечно, едва доловимо стенание, което сякаш извираше от устните, а ръцете се раздвижили. Ужасът от гледката накара Стийвън да отстъпи назад и в този миг той се събудил, като установил, че се намира наистина в края на коридора върху ледените дъски, огрян от лунната светлина. Със смелост, която, струва ми се, не е присъща за момчетата на неговата възраст, той се приближил до вратата на банята, за да се увери дали фигурата от съня му е наистина във ваната. Там нямало нищо и той се върнал обратно в кревата си.

На заранта г-жа Бънч бе силно впечатлена от разказа му и предприе такива драстични мерки като окачването на нови муселинови завески на вратата. Г-н Абни, с когото на закуска Стийвън също сподели нощните си преживявания, бе не по-малко заинтригуван и записа случилото се в онова, което наричаше „бележника ми“.

Наближаваше пролетното равноденствие, факт, който г-н Абни не пропускаше да напомни на братовчед си, добавяйки, че според древните това е време особено критично за младите хора и Стийвън трябва да бъде много внимателен и да затваря нощем прозореца си. У Цензоринус имало много полезни бележки по този въпрос. По това време станаха две събития, които поразиха съзнанието на Стийвън.

Първото се случи след една необичайно неспокойна и потискаща нощ, макар той да не си спомняше да е сънувал нещо особено.

На следващата вечер г-жа Бънч се зае да кърпи нощницата му.

— Господи, малки ми господарю! — избухна тя доста раздражена. — Как успявате да накъсате почти на парцали нощницата си? Вижте колко излишна работа създавате на горката прислуга, чието задължение е да кърпи и шие дрехите ви!

И действително по нощницата имаше толкова дупки и раздрани места, че се изискваше голямо умение те да бъдат отново съшити. Всички бяха отляво на гърдите — продълговати, успоредни цепки с дължина около шест инча, като тук-там лепената тъкан не бе напълно разкъсана. Единственото обяснение, което Стийвън можа да даде в отговор, бе, че не знае нищо за произхода им, но е убеден, че предишната вечер не ги е имало.

— Но, г-жа Бънч — възкликна той, — та те са също като драскотините от външната страна на вратата на спалнята ми, а поне за тях съм сигурен, че не съм ги направил аз.

Г-жа Бънч го зяпна, след което грабна една свещ и изхвърча като фурия нагоре по стълбите. Скоро се върна отново долу.

— Да, да — заяви тя, — не мога да разбера, малки ми господарю, наистина не мога да проумея как са се появили там тия драскотини и белези — много е високо, за да са дело на котка или куче, да не говорим за плъх — приличат на следите от ноктите на китаеца, за който ни разказваше чичо ми, когато бяхме малки. На ваше място не бих казала на господаря, миличък мой. И не забравяйте да превъртите ключа на вратата, преди да си легнете.

— Винаги се заключвам, г-жа Бънч, веднага след като си кажа молитвата.

— Това се вика добро дете — казвайте си молитвата и никой няма да може да ви стори зло.

След тези думи г-жа Бънч се зае отново с кърпенето на нощницата, все тъй умислена, докато не дойде време за лягане. Беше март 1812 година, петък вечер.

На следващата вечер обичайната двойка — Стийвън и г-жа Бънч — се увеличи вследствие на внезапното пристигане на г-н Паркс, който по правило предпочиташе самотата на собствените си покои. Той не забеляза Стийвън — пък и беше развълнуван, поради което се изразяваше по-бързо от друг път.

— Господарят да си качва сам виното, ако иска да пие вечер — беше първата му забележка. — Или ще му го качвам през деня, или да не ме търси, г-жа Бънч. Не знам какво става — много е възможно да са плъхове или просто да е от течението в избата — но вече не съм млад, не издържам както по-рано.

— Знаете, г-н Паркс, че плъховете в имението са странни, нали?

— Не отричам, г-жа Бънч, пък и съм чувал не един път какво говорят хората от корабостроителницата за плъховете. Никога не съм им вярвал, но днес паднах дотам, че допрях ухо до вратата на избата с бутилките вино и доста ясно различих какво си говореха.

— Ама стига, г-н Паркс, прекалявате с измишльотините си! Плъхове, които говорят в избата за вина, ама че работа!

— Нямам никакво намерение да споря с вас, г-жа Бънч, искам само да ви кажа, че ако отидете сега там и допрете ухо на вратата, сама ще се убедите в думите ми.

— Глупости, г-н Паркс, пълни глупости — пък и приказки ли са това за пред малко момче! Точно колкото да му изкарате акъла.

— Какво!? Малкият господар тук ли е? — възкликна Паркс, проумял едва сега, че момчето е в стаята. — Г-н Стийвън е достатъчно умен, за да се досети, че се шегувам с вас, г-жа Бънч.

И наистина г-н Стийвън бе достатъчно умен, за да предположи, че Паркс бе дошъл с намерението да се пошегува. Заинтригуван, и то съвсем не неприятно, от така създалото се положение, той напразно се опита да получи по-подробна информация за преживяванията на прислужника в избата с вината.

Такива бяха събитията до 24 март 1812 година. За Стийвън това беше ден, изпълнен със странни преживявания — ветровит, шумен ден, тегнещ над къщата и градините с неспокойната си атмосфера. Застанал до оградата на имението и взрян отвъд нея в парка, Стийвън имаше чувството, че покрай него, понесена от вятъра, се изнизва безкрайна върволица от невидими хора, издухвани с лекота и безцелно нанякъде, напразно опитващи се да се спрат, да се хванат за нещо, което да преустанови полета им и да ги свърже отново със света на живите, от който и те някога са били частица. Следобеда този ден г-н Абни му каза:

— Стийвън, момчето ми, ще можеш ли да дойдеш късно довечера в единайсет часа в кабинета ми? Дотогава ще съм зает, а искам да ти покажа нещо много важно, свързано с теб и с бъдещето ти, нещо, което трябва непременно да узнаеш. Не бива да споменаваш за това нито пред г-жа Бънч, нито пред когото и да било друг от къщата — най-добре ще е да се оттеглиш в стаята си в обичайното време.

Ето че животът му предлагаше ново разнообразие — Стийвън откликна с удоволствие на възможността да стои буден до единайсет часа. Когато се качваше в стаята си тази вечер, той надникна през вратата на библиотеката и забеляза, че мангалът, който обикновено стоеше в ъгъла на стаята, е преместен пред камината — на масата бе поставена инкрустирана със сребро старинна чаша, пълна с вино, а до

нея имаше никакви изписани листа. Г-н Абни посипваше мангала с тамян от една сребърна кутийка и изглежда не забеляза Стийвън.

Вятърът беше утихнал, луната бе пълна и нощта спокойна. Към десет часа Стийвън стоеше на отворения прозорец на спалнята си и гледаше природата навън. Въпреки тихата нощ, тайнствените заселници на осветената от лунната светлина гора все още будуваха. От време на време странни викове, сякаш на загубени и отчаяни скитници, долитаха от езерото. Може би това бяха нощните викове на совите или на водните птици, макар никак да не приличаха на тях. Не се ли приближаваха? Сега долитаха от отсамния бряг на езерото, а само след миг сякаш вече се носеха над храсталаците. После замряха, но точно когато Стийвън понечи да затвори прозореца и да продължи да чете „Робинзон Крузо“, той съзря две фигури, застанали върху покритата с чакъл тераса около къщата откъм градините — фигурите на момче и на момиче, както му се стори. Те стояха едно до друго и гледаха нагоре към прозорците. Нещо в силуета на момиченцето властно му припомни съня с фигурата във ваната. Момчето обаче му вдъхваше по-осезаем страх.

Докато момичето стоеше неподвижно, почти усмихнато, притиснало ръце към сърцето си, момчето — тъничко, с черна коса и парцаливи дрехи — вдигна ръце във въздуха с израз на заплаха, неутолим глад и копнеж върху лицето. Луната огря почти прозрачните му ръце и Стийвън видя, че ноктите му са ужасяващо дълги и че светлината преминава през тях. Застанало така с вдигнати ръце, то представляваше смразяваща гледка. От лявата страна на гърдите му зееше черна дупка — и тогава един от онези ненаситни и отчаяни викове, които бяха кълтели през цялата вечер над гората на Осуърби се вряза по-скоро в съзнанието на Стийвън, отколкото в ушите му. След миг страшната двойка се понесе безшумно по чакълена настилка и изчезна.

Колкото и да бе изплашен, Стийвън реши да вземе свещта и да слезе в кабинета на г-н Абни, тъй като часът на срещата им приближаваше. Кабинетът, който служеше също и за библиотека, се намираще встрани на антрето откъм главния вход. Оказа се обаче, че да влезе вътре не бе толкова просто. Вратата не беше заключена, той бе убеден в това, защото ключът беше както винаги от външната страна. Никой не отвърна на неколкократните му почуквания. Г-н Абни беше

зает — разговаряше с някого. Какво!? Нима се опита да извика? И защо викът замря в гърлото му? Нима и той беше видял тайнствените деца? Но ето че всичко утихна отново и вратата отстъпи пред паническия напор на ужасения Стийвън.

* * *

На бюрото в кабинета на г-н Абни бяха намерени книжа, които разясниха събитията на г-н Стийвън Елиът едва когато порасна дотолкова, че да може да ги разбере. Най-важно в тях бе следното:

„Едно от най-разпространените и силни вярвания у древните — в чиято мъдрост съм се убедил от личен опит, поради което имам всички основания да не се съмнявам в техните твърдения — е, че вследствие на извършването на определени ритуали и действия, които са твърде варварски в очите на съвременния човек, може да се постигне забележително просветление в духовните способности на даден индивид. Например при поглъщането на личностите на определен брой нему подобни същият би могъл да придобие пълна власт над онази част от духовните сили, които управляват елементите на вселената.

Записано е от Симон Магът, че е можел да лети във въздуха, да става невидим и да приема всякакви форми посредством душата на едно момче, което, и тук ще използвам клеветническата дума, употребена от автора в «Признанията на Клементина», Симон е «убил». Намирам същото, описано с по-големи подробности, в писанията на Хермес Трисмегистус, в които се казва, че подобни сполучливи резултати могат да се постигнат посредством поглъщането на сърцата на не по-малко от три човешки същества на възраст под двадесет и една година. Посветих по-голямата част от последните двайсет години от живота си на проверката на истинността на тези твърдения, избирайки като *соgroa vilia* за този свой експеримент хора, които могат да бъдат безболезнено премахнати и няма да оставят чувствителна празнина в обществото. Първата ми стъпка се състоеше в премахването на личността Фиби Стенли, момиче от цигански произход, което стана на 24 март 1792 година. Втората беше премахването на едно скитниче италианче на име Джовани Паоли през

нощта на 23 март 1805. Последната «жертва» — употребявам дума, която отвращава в крайна степен чувствителността ми — ще бъде братовчед ми Стийвън Елиът. Неговият ден ще бъде вероятно 24 март 1812 година.

Най-добрият начин да се извърши необходимото поглъщане е да се изтръгне сърцето от ЖИВИЯ обект, да се превърне в пепел и да се примеси с четвърт червено вино, по възможност порто. Добре е да се скрият останките поне на двата първи обекта — някоя неизползваема вана например или изба за вино са твърде подходящи за тази цел. Експериментирацията може да има известни неприятности с психическата субстанция на обектите, която народният език възвеличала под названието духове. Но онзи, който е с философска нагласа и единствено, за когото този експеримент е препоръчителен, едва ли би бил склонен да отдаде някакво значение на немошните опити за мъст на последните. Очаквам с най-висше удовлетворение разгърнатото и свободно съществуване, което експериментът, ако се окаже успешен, ще ми осигури, като ме постави не само извън обсега на човешкото правосъдие (както обикновено го наричат), но и като ме освободи до голяма степен от евентуална смърт“.

Г-н Абни бе намерен на стола си, със застинало в гримаса на гняв, ужас и смъртна болка лице. Отляво на гърдите му зееше страшна рана от разкъсвания, през която се виждаше сърцето му. По ръцете му нямаше кръв и дългият нож на масата беше абсолютно чист. Озверена дива котка би могла да причини раната. Прозорецът на кабинета му беше отворен и според мнението на съдия-следователя смъртта му е била причинена най-вероятно от див звяр. Ала след като Стийвън Елиът изучи внимателно цитираните от мен книжа, той стигна до съвсем различно заключение.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.